

**Νίκος
Βέττας**
Γενικός
Διευθυντής
IOBE

**Πώς θα
αποκτήσουμε
κουλτούρα
αποταμίευσης**

am

am

ασφαλιστικό marketing

Τεύχος 71
Ιανουάριος 2020
8 €

Άποψη

2020: Ένα πολλή
υποσχόμενο έτος
για τις ασφάλειες

360° View

2030: Μόνη
γλώσσα στον
κόσμο η ψηφιακή

Άποψη

Τα σημαντικότερα
γεγονότα
της δεκαετίας

ΗΒΑ

Όταν η καριέρα
ταυτίζεται με
τη ζωή σου

ΠΩΣ ΘΑ ΑΠΟΚΤΗΣΟΥΜΕ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗΣ

Η δημιουργία ενός συμπληρωματικού κεφαλαιοποιητικού πυλώνα σύνταξης αποτελεί προϋπόθεση για να καλλιεργηθεί κουλτούρα αποταμίευσης, να δημιουργηθούν πόροι για παραγωγικές επενδύσεις και να βελτιωθούν τα κίνητρα για επίσημη εργασία

συνέντευξη του Νίκου Βέττα, Γενικού Διευθυντή του IOBE
στον Πλάτωνα Τσούλο

ε συνέντευξη που παραχώρησε στο «ΑΜ» ο Γενικός Διευθυντής του IOBE, Νίκος Βέττας, υπογραμμίζει την ανάγκη της άμεσης μεταρρύθμισης του ασφαλιστικού συστήματος της χώρας, στη λογική ενός συμπληρωματικού κεφαλαιοποιητικού πυλώνα σύνταξης, η λειτουργία του οποίου θα έχει πολλαπλά οφέλη για την οικονομία. Μάλιστα, εξηγεί ότι, το κόστος αναβολής μιας τολμηρής μεταρρύθμισης θα είναι πολλαπλάσιο στο μέλλον.

Από τη σε βάθος συζήτηση που είχαμε με τον κ. Βέττα σχετικά με την ασφαλιστική αγορά, το αποτύπωμά της στην οικονομία, τη δυναμική προσφορά της στην κοινωνία, όπως και για ζητήματα σχετικά με το «χρηματοοικονομικό αλφαριθμητικό» των ασφαλισμένων, την ασφαλιστική μεταρρύθμιση και το τι ισχύει σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες για τις συντάξεις, ξεχωρίζουμε τις εξής αναφορές:

- Είναι κρίσιμο να εφαρμοστούν μέτρα που προάγουν το επίπεδο του «χρηματοοικονομικού αλφαριθμητικού» των ασφαλισμένων
- Το ελληνικό συνταξιοδοτικό σύστημα παραμένει το δεύτερο ακριβότερο στην ΕΕ μετά το Ιταλικό, με συνολική δαπάνη στο 15,6% του συνολικού ΑΕΠ το 2017, ενώ απορροφά ετήσια κρατική επιχορήγηση (πέρα από τις εισφορές) άνω του 8% του ΑΕΠ
- Η οριακή επιβάρυνση από φόρους και εισφορές στη μεσαία εισοδηματική κλίμακα είναι εξαιρετικά υψηλή με αρνητικές συνέπειες στην ανταγωνιστικότητα, και τα κίνητρα για επίσημη εργασία
- Το σημερινό σύστημα συνταξιοδότησης χαρακτηρίζεται από μικρό βαθμό ανταποδοτικότητας, ενθαρρύνοντας την εισφοροδιαφυγή
- Η καλλιέργεια αποταμιευτικής και ασφαλιστικής συνείδησης των νοικοκυριών θα έχει ευεργετικές συνέπειες για την οικονομία μας
- Το σύνολο του ενεργητικού των κεφαλαιοποιητικών προγραμμάτων σύνταξης κινείται σε χαμηλό μονοψήφιο ποσοστό του ΑΕΠ, σε αντιδιαστολή με αντίστοιχο ποσοστό 50% για το μέσο όρο των μελών του ΟΟΣΑ.

Η ενίσχυση της ενημέρωσης για τα οφέλη της ασφαλιστικής προστασίας, της βασικής εκπαίδευσης των πολιτών σε χρηματοοικονομικά και ασφαλιστικά ζητήματα, θα πρέπει να αποτελέσει μία από τις προτεραιότητες τόσο της πολιτείας όσο και του ασφαλιστικού κλάδου.

Το IOBE παρουσίασε τη μελέτη για τη συνεισφορά της ιδιωτικής ασφάλισης στην Οικονομία, που υπολόγισε στα 4,14 δισ. ευρώ. Βάσει των διαθέσιμων στοιχείων θα μπορούσατε να προβλέψετε μακροπρόθεσμα το αποτύπωμα του Κλάδου στην κοινωνία και την οικονομία;

Ακόμη και αν δούμε την ιδιωτική ασφάλιση αμιγώς ως μια οικονομική δραστηριότητα με μια στενή έννοια, προκύπτει ότι η συνεισφορά της στα μεγέθη της ελληνικής οικονομίας και στη δημιουργία θέσεων εργασίας είναι ιδιαίτερα σημαντική, όπως αναφέρατε. Από την άλλη, είναι ίσως ακόμη πιο κρίσιμο να αναγνωρίσουμε αυτό που στη μελέτη μας ονομάζουμε «καταλυτική» επίδραση στην οικονομία και την κοινωνία, η οποία αφορά τη συμβολή της ιδιωτικής ασφάλισης στην υποστήριξη της επιχειρηματικότητας και της οικονομικής ανάπτυξης, στην εξασφάλιση της σταθερότητας και ποιότητας του επιπέδου διαβίωσης των πολιτών, αλλά και στις μακροοικονομικές επιδόσεις της οικονομίας διαμέσου της διαχείρισης αποταμιευτικών πόρων και άλλων αποθεματικών κεφαλαίων των ασφαλισμένων.

Είναι σαφές ότι η μελλοντική αύξηση της διείσδυσης της ιδιωτικής ασφάλισης στην Ελλάδα, η οποία πρακτικά σημαίνει ταχύτερη άνοδο στην παραγωγή ασφαλιστρών σε σχέση με το ΑΕΠ, θα ενισχύσει τόσο το ορατό όσο και το μη άμεσα ορατό αποτύπωμα του Κλάδου. Προκύπτει από τη μελέτη μας, ότι η σταδιακή σύγκλιση με άλλες χώρες της Ευρώπης, μπορεί μακροπρόθεσμα να φέρει πολύ σημαντικά οφέλη όχι μόνο στον Κλάδο αλλά και ευρύτερα στην Ελληνική Οικονομία. Ωστόσο, αυτή η πορεία θα καθοριστεί από πολλές παραμέτρους.

Ο ίδιος προσωπικά σε εκδήλωση της ΕΑΕΕ τοποθετήθηκε θετικά για τη δημιουργία ενός συμπληρωματικού κεφαλαιοποιητικού συστήματος απόδοσης συντάξεων. Θεωρείτε ότι η Κυβέρνηση βρίσκεται κοντά σε έναν ανάλογο στόχο, διότι πολύ πρόσφατα ο Υπουργός μετέφερε τη δημοσιοποίηση της πρότασής του για το 2020;

Το σημερινό συνταξιοδοτικό σύστημα είναι αμιγώς διανεμητικό, καθώς λιγότερο από το 5% των ετήσιων πληρωμών ασφαλισμένων για συντάξιμες εισφορές είναι κεφαλαιοποιητικού χαρακτήρα, αν συνυπολογίσει κανείς τα επαγγελματικά ταμεία και την ιδιωτική ασφάλιση. Η δημιουργία ενός συμπληρωματικού κεφαλαιοποιητικού πυλώνα σύνταξης, όπως υπάρχει στις περισσότερες ανεπτυγμένες οικονομίες, αποτελεί προϋπόθεση για να καλλιεργηθεί κουλτούρα αποταμίευσης, να δημιουργηθούν

πόροι για παραγωγικές επενδύσεις και να βελτιωθούν τα κίνητρα για επίσημη εργασία, τρία στοιχεία απαραίτητα για βιώσιμη μακροχρόνια ανάπτυξη και για τα οποία η Ελλάδα κατατάσσεται στις τελευταίες θέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης, αποτελεί επίγουσα ανάγκη δεδομένης της αυξανόμενης πίεσης που

Νίκος Βέττας

Ένας υγιής και βιώσιμος συμπληρωματικός κεφαλαιοποιτικός πυλώνας ασφάλισης προϋποθέτει ένα ενιαίο, διαφανές και αποτελεσματικό θεσμικό πλαίσιο

ασκεί στο διανεμητικό σύστημα η γήρανση του πληθυσμού. Δύο πρόσφατες μελέτες του IOBE για το ασφαλιστικό (2019) και για την εγχώρια αποταμίευση (2019) αναδεικνύουν προτεραιότητες και ενδεικτικές προτάσεις πολιτικής προς την κατεύθυνση δημιουργίας ενός κεφαλαιοποιτικού πυλώνα για τις οποίες το μεσο-μακροχρόνιο όφελος είναι υπερ-πολλαπλάσιο του βραχυχρόνιου κόστους. Η τρέχουσα συγκυρία αποτελεί ευκαιρία να δοθεί προτεραιότητα αξιοποίησης ενδεχόμενου δημοσιονομικού χώρου σε αυτή την κατεύθυνση, ενώ το κόστος αναβολής μιας τολμηρής μεταρρύθμισης θα είναι πολλαπλάσιο στο μέλλον.

Ποια σημεία αξίζουν προσοχής στο πλαίσιο της δρομολογούμενης μεταρρύθμισης ώστε να μην κινδυνεύσει μελλοντικά η βιωσιμότητα του δεύτερου πυλώνα ασφάλισης;

Ένας υγιής και βιώσιμος συμπληρωματικός κεφαλαιοποιτικός πυλώνας ασφάλισης προϋποθέτει ένα ενιαίο, διαφανές και αποτελεσματικό θεσμικό πλαίσιο. Κι αυτό καθώς κάθε πυλώνας έχει από τη φύση του μιας μορφής ρίσκου: (α) η δημόσια ασφάλιση, παρότι εγγυάται από το κράτος, εγκυμονεί τον κίνδυνο των μελλοντικών περικοπών και μονομερών μεταβολών των όρων του ασφαλιστικού συμβολαίου από την πλευρά του

κράτους ένεκα επιδείνωσης των δημοσιονομικών οικονομικών και των δημογραφικών τάσεων (β) η κεφαλαιοποιτική ασφάλιση ενέχει τον επενδυτικό ή αγοραίο κίνδυνο (investment or market risk) ως αποτέλεσμα των επιλογών διαχείρισης των οποθεματικών, (γ) η ιδιωτική ασφάλιση περιλαμβάνει τον κίνδυνο του αντισυμβαλλόμενου (counter-party risk) σε περίπτωση που κάποια εταιρεία αδυνατεί να ανταπεξέλθει στις υποχρεώσεις της.

Με κατάλληλο σχεδιασμό του θεσμικού πλαισίου, στη βάση των καλών πρακτικών που εφαρμόζονται σε ανεπτυγμένες οικονομίες όπου παρατηρείται έμμετρη και ισόρροπη ανάπτυξη

των τριών πυλώνων, διαφοροποιείται και περιορίζεται σημαντικά ο συνολικός κίνδυνος, προς όφελος των ασφαλισμένων και συνταξιούχων. Παράλληλα με την ανάπτυξη του κεφαλαιοποιητικού χαρακτήρα του συστήματος, είναι κρίσιμο να εφαρμοστούν μέτρα που προάγουν το επίπεδο του «χρηματοοικονομικού αλφραβτισμού» των ασφαλισμένων, ενώ ταυτόχρονα διασφαλίζουν την πλήρη και αντικειμενική ενημέρωσή τους από τους επαγγελματίες του κλάδου.

Ποιο ρόλο θα μπορούσαν να διαδραματίσουν οι ασφαλιστικές εταιρείες δραστηριοποιούμενες σε ένα νέο σύστημα απόδοσης επικουρικών συντάξεων;

Σε ένα νέο συνταξιοδοτικό σύστημα το οποίο διατηρεί ισχυρό τον πρώτο πυλώνα, αλλά ταυτόχρονα ενισχύει έναν συμπληρωματικό κεφαλαιοποιητικό πυλώνα, ρόλο θα έχουν τόσο τα επαγγελματικά, δημόσια και ιδιωτικά συνταξιοδοτικά ταμεία, όσο και οι ασφαλιστικές εταιρείες, υπό ένα διαφανές και αυστηρό εποπτικό πλαίσιο.

Ο κάθε ασφαλισμένος θα μπορεί να επιλέγει το μείγμα των τοποθετήσεων του ατομικού του κουμπαρά, ανάλογα με το προφίλ ρίσκου του, αλλά και τον ίδιο το φορέα-ταμείο που θα διαχειρίζεται την αποταμίευσή του, με δυνατότητα αλλαγής ταμείου (φορητότητα) υπό προϋποθέσεις.

Έτσι θα δημιουργηθεί ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον φορέων παροχής κεφαλαιοποιητικής σύνταξης στο δεύτερο πυλώνα, όπου μεταξύ άλλων θα μπορούν να συνυπάρχουν ανοιχτά επαγγελματικά ταμεία, ασφαλιστικές εταιρείες μέσω οχημάτων που αποκλείουν τον κίνδυνο αντισυμβαλλόμενου, αλλά και ένας δημόσιος φορέας νέας επικουρικής ασφάλισης (όπως κατά τα πρότυπα NEST της Βρετανίας) που θα λειτουργεί ως εναλλακτική επιλογή για όλους τους ασφαλισμένους.

Το υπουργείο Εργασίας προωθεί την αύξηση των κατώτατων εισφορών στον ΕΦΚΑ με ταυτόχρονη μείωση των ανώτατων εισφορών και παράλληλα δίνει αυξήσεις σε μια σημαντική μερίδα συνταξιούχων. Αντέχει το συνταξιοδοτικό σύστημα ανάλογους χειρισμούς;

Το ελληνικό συνταξιοδοτικό σύστημα παραμένει το δεύτερο ακριβότερο στην ΕΕ μετά το Ιταλικό, με συνολική δαπάνη στο 15,6% του συνολικού ΑΕΠ το 2017, ενώ απορροφά ετήσια κρατική επιχορήγηση (δηλαδή πέρα από τις εισφορές) άνω του 8% του ΑΕΠ. Ταυτόχρονα, συνταξιούχοι κάτω των 65 ετών καλύπτουν περίπου το του συνολικού πλήθους και της συνολικής δαπάνης στην Ελλάδα, ενώ τα ποσοστά αναπήρωσης δεν είναι χαμηλότερα του Ευρωπαϊκού μέσου όρου. Αυτό συνεπάγεται ότι οι δυνατότητες να καταστεί το σημερινό σύστημα περισσότερο «γενναιόδωρο» είναι εξαιρετικά περιορισμένες.

Παρά τους σημαντικούς αυτούς περιορισμούς, υπάρχει περιθώριο παρέμβασης και βελτίωσης ορισμένων παραμετρικών αδυναμιών του σημερινού συστήματος που στρεβλώνουν τα κίνητρα, όπως ο μεγάλος βαθμός επιβάρυνσης της εργασίας σε αντιδιαστολή με το μικρό βαθμό ανταποδοτικότητας. Ενδεικτικά, το σημερινό ύψος των υποχρεωτικών εισφορών σύνταξης στο δημόσιο διανεμητικό πυλώνα (26.5%) είναι από τα υψηλότερα στην Ευρώπη και 8 π.μ. υψηλότερο από το μ.ό. των μελών του ΟΟΣΑ. Αντίστοιχα, το ανώτατο όριο ασφαλιστέων αποδοχών ως ποσοστό του μέσου εισοδήματος είναι πολύ υψηλό. Ως αποτέλεσμα, η οριακή επιβάρυνση από φόρους και εισφορές στη μεσαία εισοδηματική κλίμακα είναι εξαιρετικά υψηλή με αρνητικές συνέπειες στην ανταγωνιστικότητα, και τα κίνητρα για επίσημη εργασία. Ταυτόχρονα, το σημερινό σύστημα χαρακτηρίζεται από μικρό βαθμό ανταποδοτικότητας, ενθαρρύνοντας την εισφοροδιαφυγή, αφού ένας χαμηλόμισθος ασφαλισμένος για 15 έτη εξασφαλίζει σύνταξη ίση με το 77% της σύνταξης που θα εξασφάλιζε αν συμπλήρωνε τα διπλάσια έτη ασφάλισης.

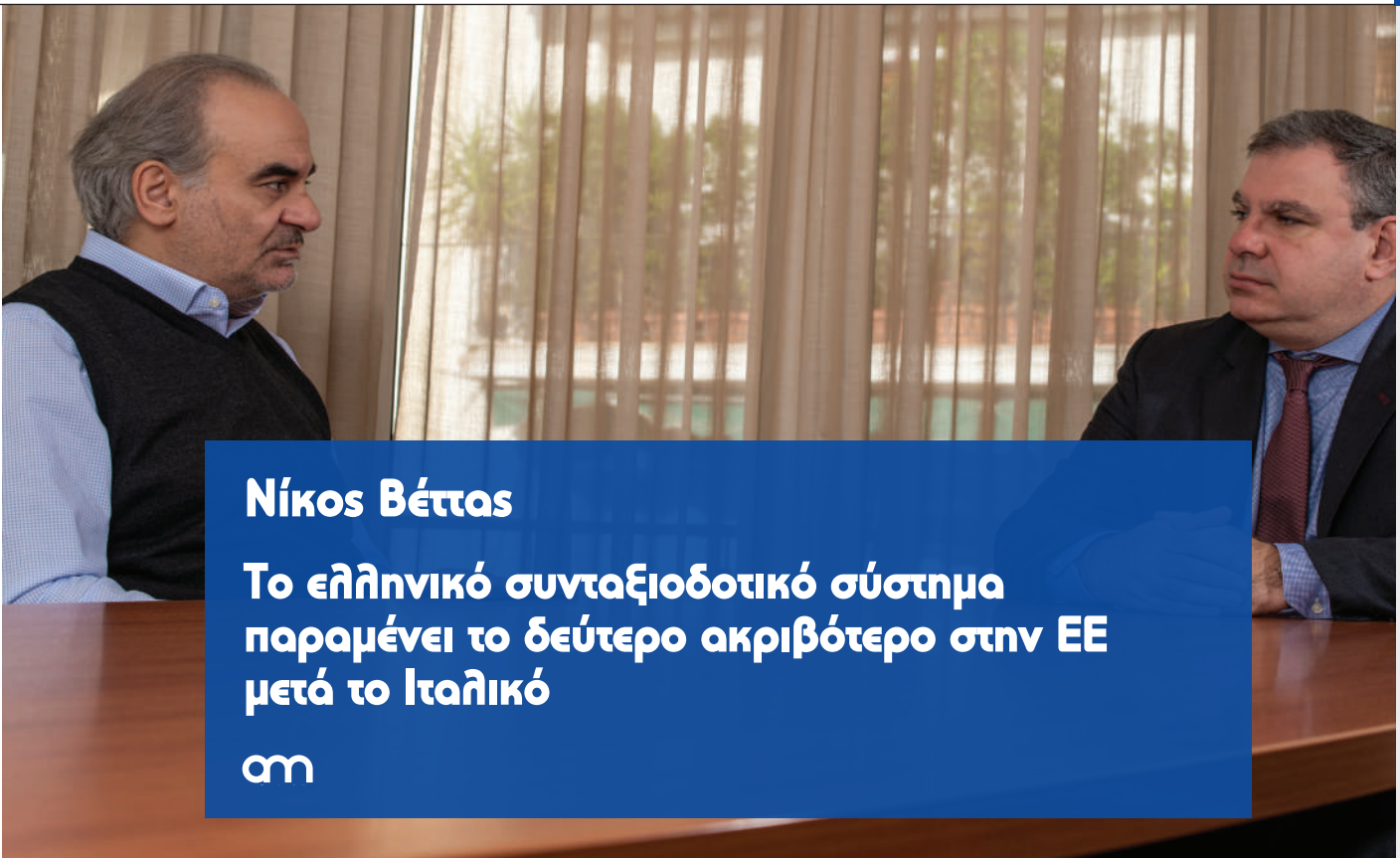
Το ΥΠΟΙΚ φέρεται να εξετάζει τη χορήγηση φορολογικών κινήτρων για τα ατομικά συνταξιοδοτικά προγράμματα. Πόσο γενναίες θεωρείτε ότι θα πρέπει να είναι οι σχετικές παροχές;

Πολιτικές χορήγησης φορολογικών κινήτρων για ατομικά συνταξιοδοτικά προγράμματα έχουν διπλό θετικό αποτέλεσμα. Αφενός, συμβάλλουν στο να καλλιεργηθεί στα ελληνικά νοικοκυριά συνείδηση αποταμίευσης με μακροχρόνιο ορίζοντα, ενώ ταυτόχρονα δημιουργούν αποθεματικό προς αξιοποίηση σε παραγωγικές επενδύσεις, με σημαντικά θετικές επιδράσεις στο ΑΕΠ και την απασχόληση. Για το λόγο αυτόν, τα κίνητρα κρίνεται σκόπιμο να σχεδιάζονται με κριτήριο την απήχηση σε ευρύ φάσμα νοικοκυριών, αλλά και σε συνδυασμό με κίνητρα για επενδύσεις σε στοχευμένες εγχώριες επενδυτικές επιλογές.

Η μελέτη του IOBE για το ασφαλιστικό παρουσιάζει ενδεικτική πρόταση για εισαγωγή νέων κινήτρων, τα οποία θα είναι περισσότερο γενναία από αυτά που εφαρμόστηκαν παλαιότερα, αλλά και σε ισορροπία με τους δημοσιονομικούς περιορισμούς. Σε κάθε περίπτωση, η καλλιέργεια αποταμιευτικής και ασφαλιστικής συνείδησης των νοικοκυριών θα έχει ευεργετικές συνέπειες για την οικονομία μας, ενώ θα τα καταστήσει συμμετοχα στο στοίχημα της ανάκαμψης και καλύτερα προετοιμασμένα για μια επόμενη κρίση.

Γιατί στην Ελλάδα παραμένει χαμηλό η κατά κεφαλήν δαπάνη σε ασφάλιστρα, όπως κι η ασφαλιστική συνείδηση του Έλληνα πολίτη;

Αναμφίβολα, και η ασφαλιστική αγορά επηρεάστηκε αρνητικά από την πρωτοφανή σε ένταση και διάρκεια οικονομική ύφεση. Ωστόσο, πέρα από την επίδραση του οικονομικού κύκλου,

Νίκος Βέττας

Το ελληνικό συνταξιοδοτικό σύστημα παραμένει το δεύτερο ακριβότερο στην ΕΕ μετά το Ιταλικό

29

δομικά χαρακτηριστικά επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό και εμφανίζουν την Ελλάδα να υστερεί συστηματικά. Ενδεικτικά, η αγορά των ατομικών και ομαδικών συνταξιοδοτικών προγραμμάτων που προσφέρει ο ιδιωτικός τομέας των ασφαλιστικών εταιρειών παραμένει εξαιρετικά μικρή στην Ελλάδα, σε σχέση με άλλες Ευρωπαϊκές χώρες.

Το σύνολο του ενεργητικού των κεφαλαιοποιητικών προγραμμάτων σύνταξης κινείται σε χαμηλό μονοψήφιο ποσοστό του ΑΕΠ, σε αντιδιαστολή με αντίστοιχο ποσοστό 50% για το μέσο όρο των μελών του ΟΟΣΑ.

Γενικότερα, οι παράγοντες που επηρεάζουν τη χαμηλή διείσδυση της ιδιωτικής ασφάλισης είναι πολλοί. Εκτός από τη μη θεσμοθέτηση συμπληρωματικού ρόλου της ιδιωτικής ασφάλισης στο συνταξιοδοτικό και υψηλά ποσοστά αναπήρωσης συντάξεων κατά το παρελθόν, σχετίζονται με το δημόσιο δίκτυο προστασίας που παρέχεται για συμβάντα που επιφέρουν μεγάλες ζημιές (π.χ. από φυσικές καταστροφές), με το πρότυπο αποταμίευσης των ελληνικών νοικοκυριών, με την έλλειψη παρακολούθησης της συμμόρφωσης με τις υποχρεωτικές ασφαλίσεις, αλλά επίσης και ιδίως στο παρελθόν με την έλλειψη εμπιστοσύνης για τη φερεγγυότητα της αγοράς. Το ζήτημα της χαμηλής ασφαλιστικής συνείδησης προφανώς σχετίζεται με όλα τα προηγούμενα. Όπως ανέφερα και παραπάνω, η ενίσχυση της ενημέρωσης για το σφέλη της ασφαλιστικής προστασίας,

της βασικής εκπαίδευσης των πολιτών σε χρηματοοικονομικά και ασφαλιστικά ζητήματα, θα πρέπει να αποτελέσει μία από τις προτεραιότητες τόσο της πολιτείας όσο και του ασφαλιστικού κλάδου.

IOBE και ΕΑΕΕ καθιέρωσαν το δείκτη Υγείας για τα ισόβια προγράμματα, για μια κατηγορία την οποία, ωστόσο, η αγορά εγκαταλείπει. Είναι στο σχεδιασμό σας η δημιουργία ενός δεύτερου δείκτη ο οποίος θα προσεγγίζει ανάλογα τα επίσης ανανεούμενα προγράμματα Υγείας;

Ο δείκτης που αναφέρετε καταγράφει, με βάση τα πρωτογενή δεδομένα από τις ασφαλιστικές εταιρείες, την ετήσια εξέλιξη του κόστους για τα ισόβια προγράμματα, όπως αυτό συνδιαμορφώνεται από την πρόοδο της τεχνολογίας και βελτίωση της ποιότητας των ιατρικών υπηρεσιών, των τιμών που συμφωνούνται με τους παρόχους αυτών των υπηρεσιών και την ηλικιακή εξέλιξη των ασφαλισμένων στα προγράμματα.

Σκοπός είναι να υπάρχει μια εκ των υστέρων παρακολούθηση σε ένα σημαντικό, αν και σταδιακά συρρικνούμενο, μέρος της αγοράς. Ασφαλώς θα είχε σημαντικό ενδιαφέρον και χρησιμότητα η λεπτομερής παρακολούθηση και άλλων τμημάτων και χαρακτηριστικών της αγοράς υγείας, υπό την προϋπόθεση βέβαια της διαθεσιμότητας αξιόπιστων δεδομένων που να επιτρέπουν τη σύγκριση ομοειδών προγραμμάτων. **am**